

אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרה"ג יוסף חי סימן טוב שליט"א

מחבר סדרת "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים

וספרי "כרם יוסף" על הש"ס

מתקיימת יערי שביתת הרע"ב

העברה בנקאית של מצוות ועבירות ע"י דיבור לשון הרע

שאלה:

מה מקור הדבר שאומרים העולם שהמדבר לשון הרע על חברו נטל עוונותיו, וזכויותיו עוברים אליו? האם הדבר אמור גם בנוגע למי שדיבר לשון הרע פעם א' או פעמיים? והאם מועיל לזה תשובה להשיב הדבר לקדמותו?

תשובה:

1. בראשונים מבואר שהמדבר לשון הרע על חברו, נוטלים מזכויותיו ונותנים לחבירו, וכן מעבירות של חברו עוברים אליו, אך לא מפורש בדבריהם שהכוונה לכל הזכויות וכל העבירות. ולפענ"ד היה נראה שהכוונה רק לכל עונות ופשעים של לשון הרע, או רק אותו עוון שעליו דיבר על חברו רע. אמנם רבותינו האחרונים כתבו בפשיטות שהכוונה לכל המצוות והעבירות, לרוב חומרת עוון לשון הרע מכל העבירות שבתורה.

2. זה שדיברו עליו לשון הרע, לא ימלט מכל עוונותיו ללא תשובה, אלא שכאשר דיברו עליו לשון הרע ושתק וקיבל דין שמים, תשובתו קלה ועוון המדבר גדלה עד לשמים, כמשקל עוונות זה שדיבר עליו.

3. כל חומרת עניין זה, אמור דוקא במי שהוא בעל לשון הרע, כלומר שרגיל תמיד ללכת רכיל ולדבר סרה על אחרים, אבל לא מדובר באדם שנכשל ודיבר לשון הרע באקראי.

4. בעל לשון הרע, שנטל עוונות אחרים שדיבר עליהם, והפסיד זכויותיו, תשובתו קשה, לפי שהוא מורגל לספר לשון הרע וקשה לו לפרוש, אמנם אם בכל זאת יכבש יצרו ויעשה תשובה, אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, ותשובתו מרוצה ומקובלת לפני המלך היושב על כסא החמים, ומוחלים לו כל עוונותיו, ומחזירים לו זכויותיו, וי"א שאמנם גם חבירו שעליו דיבר סרה, יקבל שכר כנגד אותם זכויות שכבר זכה בהם, ואינו מפסיד מתשובתו חבירו ומה שמתפייס עמו, כיון שכבר משמיא קא זכו ליה.

מקורות:

הנה מה שאומרים העולם שמי שמספר לשון הרע, נוטלים מהמספר את כל זכויותיו, ונותנים אותם למי שסיפר עליו,

מכתב זיזוף ממרן הגר"ד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"

הודש הגאולה תשע"ב

בס"ד

לכבוד התלמידים היקרים והמופלאים העמלים ויגעים בלימוד התורה בשקידה ובהתמדה ומייחדים את לימודם גם בימי בין הזמנים ובשעות הפנאי של ימי שישי ושבת ואשר קבעו את תלמודם במקום התורה החשוב והגדול בישיבת "כרם יוסף" שע"י מוסדות "אור התורה" בראשותו של ידידי המופלא הגאון רבי יוסף סימן טוב שליט"א המרבה פעלים להקים עולה של תורה.

אשריכם תלמידים יקרים שאתם זוכים בימים טרופים אלו לנתק את עצמכם מקול המזנה של רומי מהרחוב הפרוץ והירוד ולשקוע בכל כוחכם בעמלה של תורה ויגיעתה שהיא האושר היותר גדול בעולם הזה ובעוה"ב ואין שמחה ואין מתיקות כשמחת התורה ומתיקות התורה.

והנה כאשר בימים אלו חושך יכסה ארץ ויש קטרוג על עולם התורה כאשר מרשיעי ברית זוממים עלינו לבטל את בני הישיבות מן התורה ולגייסם רח"ל לשירות אזרחי וכדומה, חובה גדולה מוטלת עלינו להתחזק בקבלת עול תורה וכאשר היתה גזירת השחיטה באירופה אמר מרן המשיגה רבי ירוחם ממיר שכיון שיסוד ההרחקה בין ישראל לעמים הוא בזהירות במאכלות אסורות מוטל עלינו מתוך גזירה זו להתחזק בשמירת ההרחקה בין ישראל לעמים, וכמו כן כשיש קיטרוג וגזירה לגיוס בני הישיבות ולנתקם מעולם התורה מוטל עלינו ביתר שאת וביתר עוז להתחזק בקבלת עול תורה.

וכאשר בשנה זו נסתלקו מעלינו גדולי תורה ומרביצי תורה שהעמידו עולה של תורה בישראל חובה עלינו ביותר להתחזק בדרכם ולהעמיד גדודים של ת"ח העמלים בתורה למען היותם לגדולי ישראל הממשיכים בהתקת שמועתה של תורה לדורות הבאים וזכות התורה תעמוד לנו לקיים בנו חכמי ישראל בתוך כל חולי עמך בית ישראל ונוכה בחודש הגאולה שיתקיים בנו מאמר רז"ל בניסן נגאלו בניסן עתידים להיגאל ונוכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים במהרה בימינו.

הכו"ח לכבודו של עמלי התורה היקרים

דוד כהן

ראש ישיבת "חברון" גבעת מרדכי וחבר מועצת גדולי התורה

וכן נוטלים את העוונות של זה שסיפר עליו, ונותנים אותם על ראשו של המספר, מקור הדברים נמצא ברבינו בחיי בספרו חובת הלבבות (שערי הכניסה פ"ו), וז"ל: אם מה שספרו עליו שקר, יאמר למספר: אחי, אין מן התימה מה שהצילני הבורא מעשות מה שתלית בי אצל רוב הטובות, אשר גמלני, אך התימה סתרו עלי במה שהוא יותר מגונה וגדול מאד ממה שספרת עלי. הרף, אחי, וחמול על זכויותיך, שלא תאבדנה ממך ולא תרגיש, כי כבר נאמר על אחד מן החסידים, שזכרו אותו לרעה, וכיון שהגיעו הדבר, שלח למדבר בו, כלי מלא מזמרת ארצו, וכתב אליו: הגיעני, ששלחת לי מנחה מזכויותיך, וגמלתניך בזה. ואמר אחד מן החסידים: הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון, וכשמראים להם מעשיהם, ימצאו בספר זכויותיהם זכויות, שלא עשו אותם, ויאמרו: לא עשינו אותם. ויאמר להם: עשה אותם אשר דבר בכך וספר בגנותכם. וכן כשיחסר מספר זכויות המספרים בגנותם, יבקשו אותם בעת ההיא, ויאמר להם: אבדו מכם בעת שדברתם בפלוני ופלוני. וכן יש מהם גם כן שימצאו בספר החובות חובות שלא עשו, וכשאומרים: לא עשינו, יאמר להם: נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם בהם, כמו שנאמר: "והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך ה'". ועל זה הזהירנו הכתוב באמרו: "זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרךך". וכ"כ בספר אורחות צדיקים (שערי העניו).

וכן הדבר יוצא מפי המלאך המגיד למרן רבינו יוסף קארו זיע"א כמבואר בספר מגיד מישרים (פסמ ויקל מהדו"ק ד"ה וגס), וז"ל: וגם בעניין אשר קמו נגדך, אין לך להרהר בזה, כי הם לא יזיקוך אלא הועילו, כי מי שאומר לשון הרע על חבירו מנכין לו מזכויותיו ונותנים וכו', הוא אמת ויציב, ואילו היו יודעים בני אדם דבר זה היו שמחים כאשר שומעים שאומרים עליהם דבר רע, כאילו נתנו להם מתנת כסף או זהב, אלא בגלל כבוד התורה שלך שזלזלו בה הראו לכל העולם קשרים שיקומו נגדם, עכ"ל.

והנה בדבריהם של רבנן קדמאי קשישאי, לא מפורש להדיא שהמדבר לשון הרע מפסיד את כל זכויותיו, שכולן עוברות למי שסיפר עליו, וכן להיפך לעניין כל העבירות של זה שסיפר עליו, שיעברו כולן למספר, אלא רק כתבו שמנקים מהזכויות של זה ומהעבירות של זה, ויתכן היה לפרש דהיינו עבירות וזכויות כנגד אותו לשון הרע שדיבר, כגון אם סיפר על חבירו שגזל, יטלו ממנו זכויות כנגד עוון גזל ויתנו לו, וכן להיפך, וכן בדין במידה כנגד מידה, אבל מה הסברא לומר שיתלו את הזכויות של מי שמדבר לשון הרע, וכן להיפך, וכן ראיתי למחברי דורנו שנלאו למצוא הסבר לדבר, זאת ועוד קשה שהלא כבר השיב רב האי גאון בתשובה הנדפסת בשו"ת מהר"ם אלשקר (ס' ק"ב), שאי אפשר ולא שייך למכור מצוות ועוונות, שהלא הכתוב אומר "צדקת הצדיק עליו תהיה", וכן הוא אומר "ורשעת הרשע עליו תהיה", כשם שאין אדם נתפס בעוון זולתו כך אין אדם זוכה בזכות זולתו, היחשוב כי מתן שכר של מצות דבר שיישאהו אדם בחיקו וילך, כדי שיתן זה מתן שכרו לזה, אילו ידעו מה הוא השכר לא היה זה נותנו לזה ולא זה מקבלו מזה, עש"ב.

אמנם ראיתי לרבותינו האחרונים ז"ל (נלפגן), שלמדו הדברים כפשוטן כפי שאומרים העולם, שמחליפים זה בזה כל העוונות והזכויות, ומצאתי במדרש רבה (דניס פ"ו סוף פ' ט"א) שאמרו בהאי לישנא: "הרשעים שמתכונים לומר לשון הרע על חבריהם לחתוך את חייהם, על אחת כמה וכמה שיחתוך הקב"ה את לשונם שנא' יכרת ה' כל שפתי חלקות". וביאור העניין שהמספר לשון הרע, רוצה להכתים שם חבירו, שהוא רשע ובעל עבירות, ולהטות דינו לכף חובה,

שהרי ידוע מ"ש בגמרא (קידושין מ.) וברמב"ם (הל' משואה), שמחשבים לכל אדם זכויות כנגד עוונות לפי הרוב, מחצה על מחצה בינוני, רוב מצוות ה"ז צדיק, רוב עוונות ה"ז רשע, ואמרו שם שיראה כל אדם עצמו כאילו הוא בינוני, עשה מצוה א' הכריע עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, וכן להיפך, וא"כ ע"י דיבור לשון הרע רוצה הלה להטות דין חבירו וכל העולם לכף חובה, לכן בדין הוא שיטול הוא עצמו עוונות חבירו, וזכויותיו יעברו לחבירו. והגם שעניין זה ג"כ במי שמדבר על חבירו לשון הרע של אמת, כבר ידעת דמבואר בכמה מקומות בחז"ל, שיש משמעות מאד גדולה כשדנים את האדם לכף זכות, שאז גם בשמים יש משמעות ומשקל לקבלת הכף זכות להקל מדינו של החוטא, כמו שמצינו בגמרא בחגיגה (י"ט): שאליהו הנביא אמר לרבה בר אבוח, שהקב"ה אומר שמועות בשם כל החכמים חוץ מבשמו של רבי מאיר, משום שהיה יושב ולומד תורה מפי רבו אלישע בן אבויה שיצא לתרבות רעה, ואמר לו רבה בר אבוח, והלא רבי מאיר רימון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק, אמר לו עכשיו הקב"ה אומר, מאיר בני אומר כך וכך. וביאר בשטמ"ק ב"ק (י"ג), שכמו שמצינו ברבי חנינא בן דוסא שהתפלל על בתו של נחוניא חופר שיחין, שנפלה לבור גדול, באומרו דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו זרעו, ונצלה ועלתה בנס כמבואר שם, אע"ג שמת בנו בצמא, היינו דמ"מ הקב"ה מסכים לסברת הצדיקים שבודור, וכשמת בנו בצמא כבר מת רבי חנינא, כמו"כ לעניין רבי מאיר שלא היו אומרים דבר במתיבתא דרקייעא בשמו מפני שלמד מאחר, עד שאמר רבי אבהו לאלהו ומאי איכפת ליה אגוז מצא בירר את האוכל וזרק את הפסולת והסכים הקב"ה לדעתו ואמרו מכאן ואילך דבר בשם רבי מאיר. וכי"ב ביאר מרן החיד"א, שהיה על ר"מ מקטרגים על שלמד תורה מפי אחר, ולכן היה צריך שיהיה לו מליץ טוב למטה, וכתב בספר חסידים (ס' י"ז), שהקב"ה חפץ שיסכימו עליונים ותחתונים למדת משפטיו. וכן מבואר עוד בשטמ"ק נדרים (מ.) שיש תרעומת מדת הדין כל זמן שאין דנין את האדם למטה לכף זכות, לכן אפי' שהש"ת ידע לימוד זכות על ר"מ, לא רצה לעשות כן עד שיפסקו כן למטה, כדי לא לעורר תרעומת מדת הדין, וביאר בזה מ"ש שם רבא, שבתחילת החוללי לא יפרסם החוללי לרבים, כדי שלא ידונוהו לכף חובה, שבשביל עוונותיו חלה, ועי"ז ירע מזלו וימות. וע"ע מ"ש בזה בחיבורי שלהבת יוסף (פסמ קידושין).

והנה מלבד מה שביארתי בס"ד, הנה מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל הביא בזה בספרו מאור ישראל דרשות (עמ' ע"ט), מדברי הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל שאין לתמוה על זה, כי בלא"ה המדבר לשון הרע אין לו חלק לעוה"ב כמ"ש רבינו הרמב"ם (משואה ג' ו'). וראה עוד בגמרא ערכין (י"ט), שהאריכו מאד בחומרת עוון המספר לשון הרע, ואמרו שעבירה זו שקולה כג' עבירות, והרי הוא ככופר בתורה, ומבואר שם שעוון לשון הרע חמור יותר משאר איסורים שבתורה. וא"כ לא פלא למה בשאר איסורים שבתורה לא מצינו כדבר הזה.

וביאר מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל דהיינו דוקא במי שהוא בעל לשון הרע, שרגיל תמיד לדבר וליתן דופי באנשים, אבל לא במי שחטא וסיפר באקראי לשון הרע, וכן כתוב בשם מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ראש ישיבת "פורת יוסף", שפשוט דהיינו דוקא במי שהוא בעל לשון הרע. וראיתי להגר"ח סופר שליט"א שציידד כן, ודימה הדבר למ"ש מרן בכסף משנה (דעו"ז ז') שמ"ש חז"ל (מוספתא פאה פ"ה ה"ג, יושלמי פ"ה דפאה, דין אלקי רנה פק"ב), שהמדבר לשון הרע אין לו חלק לעוה"ב, היינו במי שהוא בעל לשון הרע.

והנה סימוכין למה שאומרים העולם, שע"י דיבור לשון הרע מאבד כל זכויותיו,

של חבריו, יש להביא ממ"ש נכד רבינו הרמב"ם, רבינו דוד הנגיד, בפירושו למסכת אבות (פ"ב מ"ז ק"י), וז"ל: וספרו ע"ה שהיה גביר אחד שדיבר דברים רעים על חכם אחד, והחכם לא רצה להשיבו, ושלה לגביר מנחה חשובה, ואמר לו החכם, ראוייה לך המנחה, לפי שאתה הקלת מעלי העוונות שהיו עלי, ואיך לא אתן לך מתנה, ראה מעלת מי ששומע חרפתו ושותק, כי אפילו העוונות שיש לו, המחרפם יקחם ממנו, ע"כ".

וכ"כ מרן הה"ח בספרו שמירת הלשון (שערי חיים פ"ז), בביאור מ"ש במדרש תהלים (פס"ג ס"ב), עה"פ (קל"ג ט"ו) "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלוקים על קולך וחיבל את מעשה ידיך", הכתוב מדבר בלשון הרע, שהוא מחטיא בפיו את בשרו במה שמוציא בפיו, ולוקה בצרעת. "ואל תאמר לפני המלאך" זה כהן, שנא' (מל"ג ז' ט), "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא", שהמצורע בא אצלו, שנא' (ויקרא י"ג ז) "זאת תהיה תורת המצורע", נוטריקון המוציא רע, "למה יקצוף האלוקים על קולך", על אותו הקול שהוצאת בפיו, ואמרת לשון הרע על חברך, "וחיבל את מעשה ידיך", מעט תורה שיש בידך את מאבדה. וכתב החפץ חיים, ופשוט שכונת המדרש כמו שכתבו בזה"ל שמי שמדבר לשון הרע על חברו גורם שנוטלים ממנו זכויותיו שעשה עד עתה, ונותנים אותם לחבירו. וכ"כ מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל בספרו מאור ישראל דרשות (עמ' של"ט), בביאור דברי מדרש זה בשם הגאון רבי שלמה קלווגר זצ"ל, שהוסיף ואל יפלא דבר זה בעיניך, שהרי כתב רבינו הרמב"ם (פ"ט ג' ו'), שבעלי לשון הרע אין להם חלק לעוה"ב. ובמאור ישראל שם, ביאר בזה מה שנאמר במשלי (י"ג ז'), "יש מתעשר ואין כל, מתרושש והון רב", וביאר עוד שיסוד זה רמוז במ"ש (צ"מ ט:), שהמלכין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים, "דאזיל סומקא ואתי חירותא", והיינו דסומקא הם העוונות, וחירותא הם הזכויות, כמו שנא' אם יהיו חטאים כשנים כשלג ילבינו". ושמעתי עוד מפ"ק זצוק"ל שביאר בזה מאמר דוד המלך ע"ה בתהלים (פ"ט י"ג) "ישיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר", שהיה דוד המלך ע"ה מתאונן על מה שהיו מדברים בו סרה ומוציאים עליו דיבה יושבי שער, ואלו השותים שכר בבתי משתאות, שאין להם זכויות ואין לו מזה תועלת, משא"כ אם היו מדברים עליו תופסי התורה ובעלי מצוות, אבל עתה אין הצר שזה בנזק המלך". וכיו"ב כתב מרן החיד"א בספרו עבודת הקודש צפורן שמיר (פ"ג א"ט ט"ז), בביאור מ"ש במדרש מרגניתא דרבי מאיר, אוי לו למי שמאבד עמלו, היינו במדבר לשון הרע וחבירו לוקח זכויותיו, והוא מאבד את עמלו. וכ"כ רבינו יוסף חיים זצ"ל בעל הבן איש חי בספרו אדרת אליהו (יש פ"ט ק"ט), וז"ל: ידוע שכל אדם העושה עוון נדבק בו חלק רע מאותו העוון, כי אותו העוון שעשה הוא עצמו חלק רע ונדבק בו ומטמא אותו, וכמו שכתוב "ותהי עוונותם על עצמותם", כי העוון שהוא רע גמור בהחלט נדבק באדם ואמנם הרע הזה שהוא העוון עצמו אפשר לו להסתלק ממנו, והוא על דרך שכתבו חז"ל שמי שמספר לשון הרע על חברו לוקח כל עוונות חברו ונותן לו כל זכויותיו, ונמצא לפי זה אם האדם הזה ספרו עליו לשון הרע, יש לו תקנה שהרע שהוא העוון עצמו שעשה יפרד ממנו כי יקח אותו בעל לשון הרע". וכן מבואר בדברי רבינו החת"ס (ד"ש לנצט"מ מ"ה), שמי שדיברו עליו לשון הרע, כל עוונותיו נמחלין, וביאר בזה מ"ש חז"ל (פ"ה י"ד). שכל מי שנתמנה פרנס על הציבור מוחלין לו כל עוונותיו, דה"ט שבנוהג שבעולם מדברים לשון הרע על מי שעולה לגדולה.

ועפ"ז יש לברר את מאמר החכם מכל האדם (משלי כ"ב) "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", שע"י שנוהר האדם מלדבר לשון הרע, שומר עצמו מצרת נפשו, ח"ו לאבד כל אוצרותיו וזכויותיו, וליטול חלילה כל עוונות חברו, שאם הוא מורגל לדבר לשון הרע, לעולם יאבד כל מה שיסגל לעצמו תורה ומצוות.

ודע עוד שכל זה שאמר שמי שמדבר לשון הרע נוטל עוונות חברו, ומאבד זכויותיו, דוקא בלא עשה תשובה, כמ"ש החת"ס (ד"ש מ"ב ד"ש לו' א"ל דף ק"ט), וכ"כ רבינו יוסף חיים בספרו בן איש חיל (פ"ג ש"ג ט"ז דף מ"ג), בשם הגאון חקרי לב (מעלי ל"ג מ"ב דף ק"ד), וכתב שם שע"י תשובתו אין נוטלין את הזכויות מזה שכבר זכה בהם, אלא שניהם זוכים כאחד, ונר לאחד נר למאה, דכיון דכבר זכו ליה משמיא, אין נוטלים ממנו, וכן משמע בחובת הלבבות ובשאר הספרים באותו חסיד ששמח שדיברו

עליו ושלה דורון למספר, באומרו ששמח שהיקל מעוונותיו והרבה זכויותיו, ואם למחר ע"י תשובתו יחזור וייתלו ממנו את זכויותיו, א"כ מה מקום לשמחה זו, אדרבה היא שמחה שיש בה תוגה ודאגה, ועוד הלא יהיה מחוייב למחול ולסלוח ולא להיות אכזרי, אלא מוכח כאמור. וכ"כ האדמו"ר מסאטמר זצ"ל בספרו דברי יואל (פ"ט מ"ט), שודאי מהני תשובה להשיב אליו זכויותיו ולסלק מעליו עוונות חברו, וביאר בזה מה שנא' "זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו".

והנה לכא' י"ל שדין זה שנוי במחלוקת בגמרא ערכין (טו:), אם מדבר לשון הרע יש לו תקנה, דהנה רבי חמא בר' חנינא סובר שיש לו רפואה, אם ת"ח הוא יעסוק בתורה שנא' "מרפא לשון עץ חיים", ואין "לשון" אלא לשון הרע,

סדרת "אשכול יוסף"

ספר חובה בכל בית של תורה בישראל!

4 כרכים רבי מכר:

אשכול יוסף עה"ת | אשכול יוסף מועדים |

אשכול יוסף הגדש"פ | ל"ג בעומר רשב"י (המערה)

מחיר מיוחד לרגל השקת הספר החדש:

"אשכול יוסף" – מועדים

להשיג בזכויות הספרים המובחרות

זודיש! מעתה ניתן להשיג את ספרי המכון בזכות

הספרים המרכזית בגאולה – ככר הישיבה:

"יריד הספרים" מולכי ישראל 3:

מול עיטיבך קבורה

יפה נוף צומת בר איכ"ן | הפצת ספרי הרב אליהו בוכניק |

הפצת יסודי ראובן לר"ר רוזוב פישל |

הספרייה הספרדית רוזוב דוד ע"י בנק הדואר | הפצת ספרי קודש רוח

דוד ע"י בהכ"ס מוסקו וולדמן בהמ"ד בעל"א | זמנת מוריה באשקלון |

אוצר הספרים בדיניטל | זו"ל: בייגל אייזן | מאזניים וגשל ועוד...

לכירורים והזמנות בכל רוזובי הארץ:

054-8460007/8

ספרא ידע?

כל הלומד בספר ידע!

מתיקות ועריכות היקף והדשנות

העברה בנקאית של מצוות ועבירות ע"י שמוזרף את זכירו

הנה בדברי רבי דוד הנגיד, נכדו של רבינו הרמב"ם, שהבאתי למעלה, מבואר בדבריו חידוש, שלא רק מי שמדבר לשון הרע על חברו מאבד את זכויותיו ונוטל עוונות חברו, אלא ג"כ מי שמזרף את חברו, והלה שותק. וכ"כ מרן החיד"א בספרו פתח עינים (קידושין פב.), בביאור מ"ש חז"ל שם, טוב שברופאים לגיהנום, שהרופא הגדול לנפש הוא מי שמבזה חברו וחבירו שותק, ובוה מתקן נפשו הנעלב ומתכפרין לו עוונותיו ונמצא שהעולב הוא טוב שברופאים רפואת הנפש והוא לגיהנום ויורש חלק גיהנום מהנעלב, והנעלב שהוא מתרפא יורש חלק העולב בגן עדן, עכ"ל. וכן ראיתי להגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א בקובץ הבאר (כ"ד, תשס"ד), שדקדק כן מדבריהם, והוסיף שכיו"ב כתב הגר"ח פלאגי זצ"ל בספרו תוכחת חיים (ואתחנן דף קצ"ו) בשם הרב לחמי תודה, שהמלביץ פני חברו ברבים, לוקח ממנו עוונותיו ונותן לו זכויותיו. והנה בזה יש לפרש מ"ש בגמ' (ב"מ נט.), טוב לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילביץ פני חברו ברבים, והיינו שמוטב לו להפיל עצמו לכבשן האש, כביכול רק לסבול גיהנום ואחר תיקונו לזכות להכנס בשערי גן עדן, אבל עתה שמלביץ פני חברו ברבים מפסיד ג"כ חלקו בגן עדן. אמנם לפענ"ד נראה לשדות בזה נרגא, דהבו דלא להוסיף עלה, וכל מ"ש אלו הגאונים לענין מבייש חברו, היינו שמביישו ע"י דיבור לשון הרע, וצ"ע.

והנה אם אמת הדבר, שגם מי שביזוהו ושותק, כל עוונותיו נמחלקין וזוכה בזכויות של זה שחירפו, יהיה ניחא בזה מה דהוה מרגלא בפומיה דמרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שמי שמבזים אותו ושותק, אותה שעה מסוגלת היא לו לפעול ישועות בברכותיו, ולכן ייעץ לזוג חסוכי בנים לחפש אדם שיבזוהו וישתוק ויקבלו ממנו ברכה, וכך הוה ונפקדו לאחר תשעה חודשים (עי' להגר"י זילברשטיין בספרו עלינו לשבח במדבר עמ' ר"ס), וידוע עוד על הרבה מעשים מופלאים שאירעו אח"כ שרבים נושעו עי"כ, ולאור האמור ניחא, דכיון שהמתבייש נעשה זך ונקי מכל עוון, ואדרבה ג"כ מתרבים זכויותיו, לכן בדין שמה שיברך באותה שעה יתקבל, ומצאתי בס"ד מקור לדבר זה במלבי"ם עה"פ (תהלים ס"ט י"ג) "שיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר, ואני תפלתי לך ה' עת רצון, אלוקים ברוב חסדך ענני באמת ישעך", וז"ל: בעת שישיחו בי יושבי שער, ושותי שכר עושים ממני נגינות להתלוץץ, בעת ההיא אני תפלתי לך, כי העת הזאת שהם מתלוצצים עלי היא עת רצון, ובעת ההיא תפלתי אלהים ברב חסדך, שתענני מצד החסד, ומצד האמת שהבטחת להושיעני, ע"כ.

"ישיוון בי יושבי שער ונגינות שותי שכר"

הנה לעיל הבאתי מה ששמעתי מפ"ק של מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל בפירוש מאמר אדוננו דוד המלך ע"ה: "שיחו בי יושבי שער ונגינות שותי שכר", אמנם ראיתי לרבינו יוסף חיים זצ"ל בדרשות בן איש חיל (ח"ג דרוש ג') שביאר לאידך גיסא, עה"פ בתהלים "גל מעלי חרפה ובוז כי פקודיך נצרת", שלא היה רוצה ליהנות משל אחרים ולזכות זכויותיהם, אלא היה מוחל לכל מי שחירפו וביזוהו, כמ"ש האריז"ל בביאור "ושים חלקנו עמהם", היינו עם אותם צדיקים שאינם רוצים ליהנות משל אחרים וליטול חלק אחרים בגן עדן שזכו בו, אלא יחזור לבעלים מפני מחילת אותם צדיקים, כמו"כ היה דוד המלך מתפלל שאינו רוצה לקחת מצוות אחרים, ולא ליתן לאחרים עוונותיהם, כי פקודיך נצרת, וכל האומר דוד חטא אינו אלא טועה (שבת נו.). ויש ליישב דאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ויש חילוק בין בעלי עבירה לתאבון לבין להכעיס

שנא' "חץ שחוט לשונם", ואין "עץ" אלא תורה, שנא' "עץ חיים היא למחזיקים בה", ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו, שנא' "וסלף בה שבר רוח". ורבי אחא ברבי חנינא חולק וסובר שהמספר לשון הרע אין לו תקנה, שכבר כרתו דוד ברוח הקדש, שנא' "יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות", ולימוד תורה לת"ח, ושפלות דעת לע"ה, זה רק תקנה כדי שלא יבוא לדבר לשון הרע, אבל אם כבר דיבר, אין לו תקנה. וא"כ יש לבאר מחלוקתם ע"פ מ"ש בגמרא סוטה (פג.), עבירה מכבה מצוה ואין עבירה מכבה תורה, שנא' "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה". וא"כ רבי חמא סובר שאע"פ שע"י לשון הרע מפסיד זכויותיו, אבל אינו מפסיד לימוד תורה שלומד, ולכן זה תקנתו שירבה בלימוד תורה, ועומד לו זכות זו, ובכח הלימוד תורה ג"כ יעלה בידו לחזור בתשובה, אבל רבי אחא סובר שע"י דיבור לשון הרע מאבד גם התורה שלומד, וכבר אין לו תקנה. וקשה לפרש שנחלקו רק לענין אם מפסיד לימוד תורה שלמד או רק שאר מצוות, ולכו"ע ישנו בתשובה, דבגמרא משמע שלדעת רב אחא אין לו תקנה בתשובה. והנה לענין הלכה, בפשטות היה מקום לומר שהרמב"ם (דעו"ז ז'), פוסק כמ"ד שבעל לשון הרע אין לו תקנה, שהרי הביא את לשון הכתוב "יכרת ה' כל שפתי חלקות" לענין לשון הרע, כמ"ד שבעל לשון הרע אין לו תקנה, אולם באמת אין מזה ראייה, כי מאידך לא כתב הרמב"ם שאין תקנה לבעלי לשון הרע, ואדרבה משמע שסובר שיש להם תקנה ותשובה כמו בכל התורה כולה. וכן מפורש ברמב"ם בהל' תשובה (ד' ס'), שכתב לענין רכילות ולשון הרע, העושה אותם ימשך אחריהם תמיד וקשים הם לפרוש מהן, ואה"נ שפיר שייך בתשובה, וכיו"ב כתב רבינו יונה בשערי תשובה (מאמ"ר י"ג).

בלוזה משלמות

זודשי!

מערתה ניתן להשיג את ספרי המוכן בזנות הספרים המרכזית

בגאולה - ככר השבת:
"יריד הספרים" מלכי ישראל 3
(מו"ל עש"ב לך קמרה)

הביאו ברכה לביתכם!

"עץ חיים למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

יו"ל לזכות ידידנו האזנים היקרים והנעימים אוהבי התורה פטרוננו העלון "אשכול יוסף" מר **ג'דעון זיסים** הי"ו ומר **אהרן זיסים** הי"ו אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, בבריאות איתנא ונהרא מעליא שובע שמוות. בכלל הברכות יבורך ידידנו היקר שלובנו זיסים הי"ו מוקדש ומוצלח לע"נ זריתם היקרים: **סאלם אליה** בן מסירה ז"ל, זרית בת נריתא ע"ה לע"נ זיסים בן זריתא ז"ל, ולע"נ זיסים מועלם בן סלימה ז"ל ולע"נ מיכאל בן זריתא ז"ל, ת. ז. ע. ב. ה.

"וקול התור נשמע בארצנו"

להאזנה לשיעורי הרב יוסף זלי סימן טוב שליט"א מוזה"ס "כרם יוסף" ו"אשכול יוסף" עה"ת

073-371-8053

להאזנה לשיעור השבועי
זו"ג והמתן לשיעור האזרון

לצינתוק והאזנה בשידור זז:
זו"ג והקיש #
ניתן להוריד מ"קול הלשון"